INSTITUTIONES CANONICÆ

REMIGII MASCHAT A S. ERASMO

CL. REG. SCHOLARUM PIARUM,

NOVISSIMIS PONTIFICUM CONSTITUTIONIBUS,

Summariis DECRETALIUM Omnium

CORRECTIONIBUS EX POSTERIORI JURE,

ET CONCILIO TRIDENTINO COLLECTIS,

Bullarum ad ejusdem Concilii Decreta spectantium Compendio aucta, & illustrata

AB UBALDO GIRALDI a S. CAJETANO

EX IISDEM SCHOLIS PIIS,

Apostolico Romani Cleri Examinatore, & Collegii Ecclesiastici Rectore.

PARS SECUNDA

Complectens Librum III. IV. & V. Decretalium.

FERRARIÆ MDCCLX.

SUMPTIBUS SOCIETATIS.

SED VENEUNT VENETIIS

APUD HÆREDES BALLEONIOS.

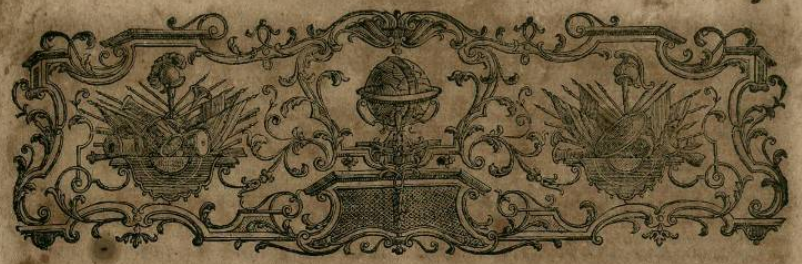

LIBER TERTIUS
DECRETALIUM GREGORII IX.
DE CLERO.

Judiciorum ordine absoluto, sequitur præsens liber, potissimam partem eorum continens, quæ spectant ad *res*, seu tertium objectum materiale juris; cujusmodi sunt causæ civiles beneficiorum, contractuum ultimatum voluntatum, Parochorum, Regularium, patronorum, Ecclesiarum, & aliorum hoc libro comprehensorum. Et quamvis materiæ istæ non paucæ communes sint etiam laicis, quia tamen principalius tangunt personas in sortem Domini vocatas, ideo præsens liber a potiori, & digniori inscribitur: *De Clero*.

TITULUS PRIMUS.

De vita, & honestate Clericorum.

AGitur de hac materia in Sexto, Clementin. & extrav. com. *h.t.* in Decreto *Can.* 1. *d.* 21. *Can.* 3. 21. *& seqq. d.* 23. *dist.* 35. 41. 43. 44. 86. 91. 92. & 12. *q.* 1. & 21. *q.* 4. item *de consecr. Can.* 35. *& seqq. d.* 5. In Trid. *sess.* 2. *c. sacrosancta v. & quoniam* & in Decret. Reform. *sess.* 14. *cap.* 6. *sess.* 22. *cap.* 1. *sess.* 23. *cap.* 4. *sess.* 24. *c.* 13. *sess.* 25. *cap.* 1. In Codice sparsim *tit. de Episc. & Cler. & in Nov.* 123. Quæ jura civilia, nisi concordent cum sac. Canonibus, auctoritatem non habent.

1. *Nota* 1. In omnibus quidem christifidelibus exigi vitam honestam, & opera bona, ex quibus glorificetur Pater cœlestis: maxime tamen honestatem vitæ desiderari in Clericis, quia *in eos, tanquam speculum reliqui oculos conjiciunt, ex iisque sumunt, quod imitentur*, Trid. *sess.* 22. *c.* 1. *de reform.* Porro honestas ista est duplex: *interna*, quæ consistit in statu gratiæ sanctificantis, & actuali exercitio virtutum theologicarum, & moralium; de qua hic non agitur: *Externa*, quæ consistit in decenti habitu corporis, & opere exteriori inculpabili: & de hac multa præcepta, præsertim negativa hic traduntur.

2. *Nota* 2. nomine *Clericorum* in ampla significatione venire eos omnes, qui in sortem domini vocati, peculiariter in Ecclesia Christi deserviunt *c.* 1. *cleros d.* 21. uti sunt majoribus, vel minoribus Ordinibus, imo & prima tonsura insigniti, Regulares utriusque sexus, etiam novitii, terriarii in communi viventes, & eremitæ sub obedientia Episcopi alicui Ecclesiæ deservientes. Hæc ampla significatio Cleri plerumque locum habet in favorabilibus; at in obligationibus, pœnis, & aliis odiosis, nomine *Clericorum* veniunt soli Clerici seculares specialiter non qualificati, ut omnino non comprehendantur Episcopi, Prælati, Canonici, & Regulares, nisi ex mente legislatoris aliud constet, vel materia subjecta aliud suadeat, Fagnan. *lib.* 1. *Decret. in cap.* 3. *bonæ memoriæ num.* 12. Hic propter materiam communem, quæ de Clericis dicentur, proportionaliter applicanda erunt S.R.E. Cardinalibus, Episcopis, & Regularibus, exceptis iis, quæ specialiter illorum dignitati, & statui attributa sunt, ut certus color, & forma habitus &c.

3. Q. I. *Quid spectat ad honestatem habitus clericalis?* Ante responsionem nota, nomine habitus latius accepti venire non solum vestem, sed & tonsuram Clericalem, ut ex Concil. Toletan. IV. *Can.* 40. hinc R. 1. Honestas habitus Clericalis consistit in tonsura, & veste Clericis propria, ita ut ex habitu exteriori primo aspectu Clericus discernatur a laico; secus percutiens Clericum veste clericali non indutum, justam habet ignorantiæ causam, *c.* 4. *de sent. excom.* nisi aliunde scivisset esse Clericum. Cum vero qualitas tonsuræ, & vestis Clericalis non sit determinata a Sac. Canonibus, desumenda erit ex rationabili consuetudine diœcesis, & præscripto Episcopi. Ea tamen, quæ modestiæ Clericali adversantur, specialiter hic prohibita referuntur. Unde.

4. Clerici non debent laxare comam more lascivo, vano, & fœmineo, nec barbam nutrire, *c.* 4. 5. *h. t.* nec ficto capillitio, vulgo peruciis, uti, nisi rationabilis causa, & dispensatio accedat, ut antea Inn. XII. & recenter Ben. XIII. in Conc. Rom. *c.* 3. *h.t.* prohibuit. ☞ *Quam dispensationem presbyteris actu celebrantibus Bened. XIV. in Instit.* 34. §. 4. *probat concedi non posse neque ab Episcopis, neque a legatis Sedis Apostolic.* ☜

2. Non debent uti veste nimis brevi, vel nimis longa, sed talari communiter recepta, non rubra, vel viridi, virgata, seu partita, hoc est, diversos colores, & acupicturas referente; nec manicis consutitiis, seu chirothecis, quæ filis aureis, argenteis, & holosericis distinctæ, & quasi consutæ sunt; nec sotularibus rostratis, seu calceis in formam rostri porrectis, lunatis, & cornutis; nec fœnis, fellis, & pectoralibus, quibus equi ornantur, aut calcaribus deauratis, aut aliam superfluitatem gerentibus: fibulas omnino non ferant, nec corrigias auri, vel argenti ornatum habentes, sed nec annulos, nisi quibus competit ex officio dignitatis. Ita hæc, & plura similia indecora prohibentur in Conc. Gener. Later. sub Innoc. III. relato *c.* 15. *h.t.* & in Viennensi relato in *Clem.* 2. *eod.*

5. An vero Clerici doctores portare possint annulum, dubitatur? Negantium sententia est juri conformissima: tum quia doctoratus non est dignitas Ecclesiastica proprie talis, sed quidam honor Clericis, & laicis communis, qui latomodo dicitur dignitas, *Clem.* 2. *de Magistr.* tum quia non omni, sed certis tantum dignita-

gnitatibus jus ferendi annuli conceditur: quale jus doctoribus fuisse concessum nullo jure constat; tum quia instrumenta investituræ doctoralis, inter quæ etiam est annulus, non ferunt secum usum, alias Clericus deferre posset torquem aureum, cum & iste ei tradatur; & Clericus, qui per sceptrum investitur de feudo, etiam sceptrum deferre posset. Et hæ rationes evincunt, quod neque Clericus rector Universitatis deferre possit annulum, cum nec iste habeat dignitatem Ecclesiasticam, cujus jurisdictio proprie extendat se ad Clericos, nisi speciale adsit privilegium contra *citat.* Conc. Lateran. quo concedatur usus annuli.

℟ *Ceterum ex Decretis S. Rituum Cong. relatis a Bened. XIV. loco mox cit. hujusmodi usus interdictus est universis sacerdotibus, licet protonotariis Apost. aut qualibet dignitate, & Canonici titulo præditis, etiam in cathedralibus, & metropolitanis, dum missam celebrant.* ℟

6. Q. II. *Qui Clerici obligentur ad tonsuram, & habitum clericalem?* ℟. 1. Omnes in sacris constituti, & minoristæ beneficiati, *Clem.* 2. *h. t.* quam confirmat Trid. *S.* 14. *c.* 6. *de ref.* statuens, ut transgressores ab Episcopo moniti, etiam generaliter per edictum publicum, primum suspendi ab officiis, & beneficiis: si vero semel correpti, denuo in hoc deliquerint, etiam privari officiis, & beneficiis possint, & debeant. Quæ jura exasperavit Sixtus V. Const. incip. *Cum sacrosanctam* 1589. *die* 28. *Jan.* volens Clericos, non tantum jus in re, sed etiam jus ad rem, seu ad beneficium, aut pensionem habentes, ipso facto privari beneficiis, & talibus juribus, si habitum non deferant clericalem. Sed constitutio ista non est ubique usu recepta, & ideo non stringit Canonicos in Germania, qui in minoribus constituti actu non sunt residentiales, nec ullos fructus participant. Neque locum habet in pensionariis laicam pensionem ab Ecclesia habentibus, ut declaravit idem Papa Const. *Pastoralis.*

℟ *Vide notata Elench. VI. n. XXIII.* ℟

7. ℟. 2. Minoristæ non beneficiati absolute non obligantur ad deferendum habitum, & tonsuram Clericalem, bene vero conditionate, si velint gaudere privilegio fori, cum inter alias conditiones, sub quibus hoc privilegium conceditur, præcipua sit delatio tonsuræ, & vestis clericalis; secus, hac non servata, certo amittitur privilegium fori, *Clem.* 1. *h. t.* Trid. *S.* 23. *c.* 6. *de refor.* Quæ tamen jura, cum versemur in materia odiosa, non extenduntur ad amissionem privilegii Canonis, ut docent Pignatelli, Garcias & alii contra Suar. Laym. &c. nisi consuetudo aliud obtineat, vel Clericus per sententiam privilegio Canonis privetur. At si Clericus habitum dimissum reassumat, recuperat privilegium fori, cum eo privatus fuerit tantum conditionate, donec habitum reassumat. *cit. Clem.* 1. *h. t.* ibi: *quamdiu præmissis institerint.*

8. Q. III. *Quæ specialiter prohibeantur Clericis, tanquam adversa honestati clericali?* ℟. seqq. I. *Incontinentia*, & quidquid speciem incontinentiæ præ se fert *c.* 13. *h. t.* nam decet ministros purissimo altaris ministerio consecratos puros esse. Ex quo capite prohibetur Clericis cohabitatio cum mulieribus *tit. seq.* ingressus in monasteria Monialium sub pœna depositionis *c.* 8. *h. t. c. un. pr. de regul. in* 6. & excommunicationis latæ sententiæ, nisi adsit licentia Episcopi in scriptis data, Trid. *sess.* 25. *c.* 5. *de Regg.*

9. II. *Armorum delatio* sub pœna excommunicationis ferendæ *c.* 2. *h. t. Clem.* 1. *eod.* nam Clerici sunt milites cœlestes, qui studere debent orationi, & contemplationi, non digladiationi, & jaculationi. Religiosi autem intra septa monasterii sine licentia superioris arma tenentes, ipso facto excommunicati sunt, *Clem.* 1. §. *quia vero de statu monach.* Consuetudo tamen permittit Clericis in itinere constitutis arma ad defensionem necessaria deferre.

10. III. *Intemperantia*, seu crapula, & ebrietas, *c.* 14. *a crapula hoc tit.* quia omnium vitiorum fomes, ac nutrix est, *c. final. d.* 35. Ex quo capite Clerici non debent certare, potando ad haustas æquales; secus moniti, & non emendati, ab officio, & beneficio suspendendi, *ibid.* nec accedere ad convivia, præsertim nuptialia, *c.* 19. *d.* 34. *c.* 6. *d.* 44. nec ingredi tabernas, nisi itineris necessitas excuset *Can.* 2. *& seqq. d.* 44. *c.* 15. *h. t.* hæc enim, & his similia temperantiam lædunt, animos secularium offendunt, & vilipensionem status clericalis parsunt.

11. IV. *Avaritia*, & omne id, quod avaritiam sapit. Ex quo capite non debent exercere usuras sub pœna excommunicationis *cap.* 2. *hoc tit.* nec quæstum secularium negotiationum; secus ter moniti quoad bona sua perdunt privilegium fori, *cap. fin. h. t.* nec munera, aut salaria accipere pro ministerio judicandi, *c.* 10. *eod.* de quo egi *lib.* 1. *tit. de off. jud.* Denique abstinere debent ab omnibus indiscretis exactionibus, & divitiarum corrasionibus, ne, dum pecunia solicite quæritur, aurum charitatis amittatur, 12. *quæst.* 1. *Can.* 26. *& seqq. &* 12. *quæst.* 2. *Can.* 70. *& seq.* & alibi passim.

12. V. *Exercitia vilia*, & infamantia secundum morem patriæ. Ex quo capite non debent personaliter exercere officium carnificis, seu macellarii, tabernarii, nec agere joculatores, goliardos, buffones, seu mimos, & agyrtas, aut interesse spectaculis joculatorum, *cap. unic. hoc tit. in* 6. *Clem.* 1. *eod.* sub pœnis ibi expressis: nec ludere aleis, seu taxillis, quo nomine venit omnis lusus magis fortunæ, quam artis subjectus, *c.* 15. *h. t. & Can.* 41. *Apost.*

13. VI. Ad honestatem Clericorum spectat cura, ne, quando sacra mysteria celebrantur, laici stent, vel sedeant inter Clericos secus altare, *cap. i. h. t.* ne ludi theatrales fiant in Ecclesia, *c.* 12. *eod.* ne musica vana, & lasciva in divinis officiis producatur, *Extr. un. Doct. h. c. int. com.* musica tamen artificiosa, & gravis, stylo Ecclesiastico, utique longe diverso a theatrali concinnata, non prohibetur, ut patet ex *cit. Extrav.* §. *fin. Per hoc autem*, ubi ratio additur, *cum hujusmodi consonantiæ auditum demulceant, devotionem provocent, & psallentium Deo animos torpere non sinant.* Cetera prohibita Clericis, ut venatio, factio testamenti, studia medicinæ, & legum, alchymia, & alia suis titulis dicentur.

TITULUS II.

De cohabitatione Clericorum, & mulierum.

Agitur de hac materia in Decreto *dist.* 32. *Can.* 5. 6. 16. & *seqq. dist.* 33. *c. fin. dist.* 34. *Can.* 1. & *seqq. dist.* 81. *Can.* 13. & *seqq.* item in 18. *q.* 2. *Can.* 19. & 26. in Trid. *sess.* 21. *c.* 6. & *sess.* 25. *c.* 14. *de ref.*

1. In hoc titulo generaliter prohibetur Clericis cohabitatio, & familiaritas cum mulieribus quibuscumque de incontinentia suspectis; tum quia Clerici per tales mulieres in eandem incontinentiæ suspicionem trahuntur; tum quia mulieres exurunt conscientiam viri secum habitantis, S. Hier. *Can.* 17. *d.* 32. hæc tamen regula non est sine exceptione. Hinc

2. Q. I. *Quibus mulieribus Clerici licite cohabitare possint?* ℟. 1. Consanguineis in primo, & secundo gradu, uti sunt mater, soror, avia, amita, matertera, neptis ex fratre, vel sorore: ita Conc. Nicen. relatum *Can.* 16. *d.* 32. cum enim ipsa natura horreat conjunctionem incestuosam, in his personis naturale fœdus nihil permittit favi criminis suspicari, *c.* 9. *h. t.* Si tamen consanguineæ istæ essent de incontinentia suspectæ, neque his Clericus cohabitare potest; sed si opus est, necessaria eis ministrabit in alia separata domo *c.* 1. *h. t.* Porro eo casu, quo Clericus licite cohabitat suis consanguineis, etiam cohabitare potest earum ancillis, & pedissequis; dummodo fœminæ istæ in discretis conclavibus maneant.

3. ℟. 2. Fœminæ extraneæ provectæ ætatis saltem 40. annorum, si sint honestæ famæ, & nulla incontinentiæ suspicione laborent, permittuntur cohabitare Clericis, ut habet plurium diœcesum consuetudo, interpretans *cit. Can.* 16. *d.* 32. ibi: *aut etiam eas idoneas personas, quæ fugiant suspiciones.* Cum vero fœminæ affines in *d. c.* non excipiantur, imo generaliter excludantur *c.* 31. *d.* 81. sequitur Clericos eis cohabitare non posse, nisi, ut personæ extraneæ ab omni suspicione incontinentiæ alienæ sint; quales maxime videntur affines in primo gradu, ut noverca, nurus &c.

4. ℟. 3. Episcopi, & Prælati cohabitare possunt, sicut alii Clerici, fœminis consanguineis, & extraneis, nulla suspicione laborantibus: nam Canon Nicænus *citat. cap.* 16. *dist.* 32. non excludit, sed expresse com-

complectitur Episcopos. Interim consultius, & laudabilius est ad imitationem S. Augustini, ne Episcopus domui suæ ullam fœminam patiatur, sed necessaria subministret; tum ne Clerici in domo Episcopali scandalizentur; tum quia illæ, *quæ cum sorore mea sunt, sorores meæ non sunt Can.* 25. *d.* 81. Quo sensu explicari etiam potest consultiva *Auth. Episcopo C. de Episc. & Cler.* ut ita jura ista concordent cum *Can.* 6. *d.* 77. & *cit. c.* 25. & 31. *d.* 81.

5. ℟. 4. Ad vitandam omnem suspicionem incontinentiæ statuunt SS. Canones, ne Clericus solus ad fœminæ tabernaculum accedat, vel solus cum sola fabulas, seu sermones misceat, etiam prætextu religionis, aut spiritualis colloquii, vel obsequii; sed similia fiant præsente alio Clerico, vel gravi christiano *c.* 20. 22. 26. 32. *distinct.* 81. qui Canones, regularibus institutis firmati, quam maxime a viris Religiosis observandi sunt.

6. Q. II. *Qui Clerici in jure censeantur concubinarii, & quæ pœnæ in eos statutæ?* ℟. *ad* 1. Concubinarius ille censetur, qui domi suæ, vel alibi extra domum, fœminam instar uxoris sibi associat, & cum ea assiduam consuetudinem habet. Et quidem quod forum internum, & sacramentale concernit, certum est concubinarium non posse absolvi a peccatis, nisi concubinam dimittat, & tollat proximam occasionem peccandi, ut patet ex propos. 41. ab Alexandro VII. & propos. 61. & 62. ab Innoc. XI. damnatis, de quibus plura TT. Morales. At quoad forum externum, & pœnas in eo debitas, concubinatus Clerici debet esse notorius notorietate facti, vel juris, seu plene probatus per testes, vel præsumptiones vehementes, seu violentas ex indiciis valde propinquis delicto.

7. ℟. 2. Modus puniendi Clericos concubinarios beneficiatos præscribitur a Trid. *sess.* 25. *c.* 14. *de refor.* & quidem 1. Clericus monendus est personaliter; & si post primam monitionem non abstinuerit a concubinatu, ipso facto privatur tertia parte fructuum, Ecclesiæ, vel alteri pio loco arbitrio Episcopi applicanda. Hic tamen, cum versemur in pœnis, nomine *fructuum* non videntur venire distributiones quotidianæ, ut docent Garcias, Schmalz. & alii contra Barbos. *c.* 4. *h. t. n.* 5. Pirhing. &c. 2. Si post alteram monitionem Clericus non resipiscat, eo ipso privatur fructibus omnibus, dictis locis applicandis, & pro arbitrio Episcopi suspendi debet ab administratione beneficii: & si ita suspensus in eodem delicto perseveret, tunc officiis, & beneficiis privari, inhabilis ad ea reddi, & tandem si nec his pœnis emendetur, excommunicationis gladio plecti debet.

8. Colligitur autem ex verbis *cit. Trid.* quod privatio beneficiorum, suspensio ab administratione beneficii, & excommunicatio, sint pœnæ sententiæ ferendæ: privatio vero fructuum, licet ipso jure, & facto incurratur, non tamen stringat citius, nisi post sententiam declaratoriam criminis, quæ retrotrahitur ad tempus delicti; tum quia pœna vindicativa non obligat ante sententiam; tum quia in *cit. Trid.* ad exequutionem harum pœnarum requiritur ministerium Episcopi, vel alterius ordinarii.

9. ℟. 3. Clerici concubinarii non beneficiati, pro qualitate delicti puniendi sunt ab Episcopo carceris pœna, suspensione ab ordine, ac inhabilitate ad beneficia obtinenda, aliisve modis, juxta SS. Canones.

10. ℟. 4. Episcopus, quod absit, si monitus a synodo provinciali, ab hujusmodi crimine non abstinuerit, ipso facto est suspensus; & si perseverat, a Papa Episcopatu privari potest. Et hæc est dispositio Trid. *loco cit.* qua jura antiqua corriguntur, vel potius determinantur, ut *Can.* 1. *d.* 34. *Can.* 12. & *seqq. d.* 81. *c.* 2. 4. 5. *h. t.*

11. Cum vero in *Trid.* pœna suspensionis ipso facto incurrenda, lata sit in solum Episcopum, cujus dignitas peccatum aggravat, recte infertur ceteros Clericos concubinarios non incurrere suspensionem ipso facto; maxime cum suspensio ista clare non colligatur ex jure antiquo *c. fin. h. t. c.* 5. *d.* 32. *c.* 12. 15. 16. 17. *d.* 81. Quilibet autem concubinarius Clericus incurrit suspensionem late talem, seu simplicem prohibitionem, quatenus jus naturale vetat eum sacris mysteriis operari, donec per pœnitentiam peccatum delcat: quo sensu procedit *cit. c.* 15. *d.* 81. & *c. fin. h. t.*

12. Q. III. *Quid juris circa judicium in crimine concubinatus?* ℟. 1. Judex in hoc judicio est solus Episcopus, non vero vicarius generalis, nisi id ei specialiter committatur; nec Archidiaconus, vel alius inferior, *Trid. cit. sess.* 25. *c.* 14. *de ref. c.* 2. *de offic. Vicar. in* 6. Nomine autem Episcopi venit quicumque Prælatus ordinarius plenissimo jure cum Clero, & populo exemptus: nam Trid. prout eue utitur nomine Episcopi, & Ordinarii. 2. Antequam Episcopus procedat ad pœnas, concubinatus debet plene probari, vel ex notorietate facti, vel per testes, & violentas præsumptiones, cum certæ pœnæ non debeantur nisi certo delicto. Si vero sola fornicatio probetur absque qualitate concubinatus, attento jure communi, dictæ pœnæ non habent locum, sed aliæ, quæ hodie plerumque sunt arbitrariæ pro qualitate delicti; licet Episcopus contra Clericum fornicarium, si monitus se non emenderit, procedere possit ad privationem fructuum, & beneficiorum, suspensionem, aliasque pœnas conformiter *Can.* 12. *d.* 81. 3. Episcopus præmissis monitionibus supradictis, instituto processu summario sine strepitu, & figura judicii, & sola facti veritate inspecta, plene tamen probato delicto, decernet pœnas a Trid. statutas; quarum exequutionem impedire, vel suspendere nulla potest appellatio, vel exemptio, cum respectu Clericorum exemptorum Episcopus procedat ut Sedis Apostolicæ delegatus, *Trid. loc. cit.* 4. Concubina Clerici pariter subjicitur judicio Episcopi, & condignis pœnis ab eo infligendis; nam concubinatus est crimen individuum, adeoque clericus reus trahit secum corream concubinam ad eundem judicem ecclesiasticum. In praxi autem judices laici solent procedere contra concubinas Clericorum; maxime si a judice ecclesiastico eorum auxilium imploretur. 5. Licet Episcopus cogere possit Clericum ad concubinam dimittendam, non tamen ad illam abjurandam, seu ad præstandum juramentum de illa non recipienda, *c.* 3. *h. t.* tum quia tale juramentum non est necessarium ad finem hujus correctionis: tum quia periculum est perjurii. Nec est paritas ex, *can.* 9. *ab isto* 35. *q.* 6. & *c.* 2. *qui Cleric. vel vov.* quia consensus internus, vel dissensus in matrimonio, aut hæresi non potest melius probari, quam delato juramento.

13. Q. IV. *An Clericus concubinarius vitandus sit in divinis officiis, & Sacramentis?* ℟. Cum distinctione, si concubinatus est occultus, non est vitandus Clericus, ne forsan ex mala suspicione illius fama minuatur; at si notorietate facti, vel juris, de jure antiquo vitandus erat; ut nec Missa ejus auditi, nec Sacramenta ab eo recipi potuerint, *c.* 7. & *fin. h. t. & can.* 5. 6. *d.* 32. Hodie autem non videtur vitandus, donec per sententiam judicis suspendatur ab officio, & talis denuntietur *arg. Const. ad evitanda* in Conc. Const. sub Mar. V. licet ceteroquin fideles, si notorium est clericum esse concubinarium, non sint cogendi ad Missam ejus audiendam, & Sacramenta ab illo recipienda.

TITULUS III.

De Clericis conjugatis.

Agitur in hac materia in Sexto *h. t.* in Decreto *dist.* 27. 28. 31. 32. & *c.* 40. *ut lex.* 27. *q.* 1. in Trid. *sess.* 23. *c.* 6. 8. *in clericis & c.* 17. *in fin. de refor.*

1. *Nota* Sacris ordinibus annexum esse cœlibatum, & votum continentiæ in Ecclesia latina; non utique jure naturali, aut divino, quod non probatur, sed solo jure Ecclesiastico, jam ab Apostolis tradito, ut meminit S. Paulus *c.* 1. *ad Tit.* ubi vult Episcopum esse continentem, & *can.* 25. *Apostolor.* Et quamvis olim Subdiaconatus certo computatus non fuerit inter ordines sacros; deinde tamen decreto Urbani II. relatus est inter ipsos, ut probat Innoc. III. *c.* 9. *de ætate, & qual.* at in Ecclesia græca conjugati ordinantur, eisque usus matrimonii est permissus, exceptis Episcopis: in sacris tamen constituti uxorem ducere non possunt, nec una virgine ducta, mortua, alteri copulari.

2. Q. I. *An clerici minoristæ licite matrimonia contrahant, & quid contracto matrimonio amittant?* ℟. 1. Minoristæ non tantum valide, sed per se etiam licite matrimonia ineunt: nam nullo jure obligantur ad cœli-

cœlibatum, imo expresse eis matrimonia permittuntur, *Can.* 7. 14. *d.* 22. *c.* 1. *h. t.* ex quibus explicatur *C.* 25. *Apostolor.* nam nomine lectorum, & cantorum veniunt omnes ministri in sacris non constituti. Nec obstat error privatus, quo quis judicaret his ordinibus annexum esse votum continentiæ, & illud emitteret; nam tale votum ex errore factum, & accessorie se habens non teneret: secus si quis per se, & principaliter voveret continentiam.

3. ℟. 2. Minorista, contracto matrimonio redditur inhabilis ad beneficia Ecclesiastica: ita *c.* 2. *h. t.* nam talis Clericus æquiparatur laico, qui non est capax beneficii Ecclesiastici, *c.* 17. *de rescript.* Si tamen Clericus monogamus Ecclesiæ deserviat, dari ei potest salarium, & pensio quasi laicalis; quo sensu explicatur *Can.* 3. *d.* 32. & alii similes.

4. ℟. 3. Minorista valide contrahens matrimonium, ipso jure, & facto privatur beneficiis antea habitis; ita com. sententia contra Rodrig. & paucos nam *c.* 1. *h. t.* Alex. III. dicit Clericos compellendos esse *ad relinquenda beneficia Ecclesiastica*: quæ verba significant beneficia a conjugatis vere non possideri, sed tantum de facto detineri, & conf. de facto solum iis sunt spoliandi, tanquam injusti detentores: quo sensu procedit *c.* 3. *h. t. Ratio* est, quia beneficia Ecclesiastica conceduntur Clericis sub conditione cœlibatus, ut clare colligitur ex *c.* 2. *&* 8. *h. t.* ergo, hac conditione deficiente, ipso jure resolvitur titulus beneficii absque ulla sententia condemnatoria: tum quia status conjugalis ex dispositione juris fingitur impossibilis cum statu clericali: nam per *c.* 5. *h. t. cithara cum psalterio*, seu vita conjugalis cum clericali *male concordat*; cum vir cogitet, quomodo placeat uxori; Clericus vero, quomodo placeat Deo; ergo assumpto statu conjugali, propter incompossibilitatem statim resolvitur status clericalis, puta quoad titulum, & effectum deserviendi Ecclesiæ. *Dices*; Amissio beneficii est quædam pœna; ergo ad eam requiritur sententia declaratoria saltem, si non condemnatoria. ℟. Cum contrahere matrimonium in minorista non sit peccatum, neque amissio beneficii est proprie pœna vindicativa, sed tacita renunciatio, seu negatio gratiæ sub conditione cœlibatus concessæ; ac proinde nulla requiritur sententia declaratoria, cui locus est in delictis,

5. ℟. 4. Si minorista ex aliquo defectu invalide contrahat matrimonium, ipso facto non amittit beneficium: nam jura *c.* 1. 2. *&c. h. t.* loquuntur de matrimonio cum effectu, vi cujus Clericus assumit statum incompatibilem cum beneficio, & compellitur *ad retinendam uxorem*: quod sane non verificatur contracto matrimonio invalido, sicut nec contractis sponsalibus. Interim attentatio ista matrimonii est causa sufficiens, ob quam Episcopus talem Clericum privare possit beneficiis. Nec obstant paritates a Garcia, Barbos. & aliis allatæ ex *c.* 3. *de transl. Episc. c.* 18. *de præb. c.* 4. *de Cler. resid. c. fin. de Cler. non ord. c.* 4. *de bigam. & arg. ex l.* 14. *ff. ad L. Corn. de Sicar. lib.* 5. *C. ad L. Jul. majest.* nam quod in his, & aliis expressis actus attentatus pari jure censeatur cum actu re ipsa completo, specialiter in jure provisum est: extensio autem ad nostrum casum, utpote odiosum non est facienda *arg. reg. odia in* 6.

6. ℟. 5. Clericus minorista conjugatus, si contraxit cum una, eaque virgine, si tonsuram, & habitum Clericalem deferr, & ab Episcopo deputatus alicui Ecclesiæ deservit, gaudet privilegio fori, sed tantum in criminalibus criminaliter, vel civiliter intentatis: ita Trident. *Sess.* 23. *cap.* 6. *de reform.* renovans Constitut. Bonifacii VIII. *cap. unic. hoc tit. in* 6. quod jus ad causas civiles trahi, non mihi persuadet Engl. cum Papa expresse dicat: *in ceteris autem eos gaudere nolumus privilegio clericali*. Multo minus conjugati immunes sunt a gabellis, tributis, & aliis oneribus, neque gaudent privilegio competentiæ, & aliis similibus, nisi aliud habeat consuetudo. At si Clerici conjugati præscriptas a Trid. conditiones non servent, non gaudent privilegio fori clericalis. Bigami vero omnibus privilegiis clericalibus spoliati sunt.

☞ *Vide addita par.* 1. *p.* 821. *col.* 2. ☜

7. Q. II. *Quas pœnas incurrant Clerici in sacris constituti, attentantes contrahere matrimonium?* ℟. 1. Per suspensionem, & excommunicationem compellendi sunt ad agendam pœnitentiam *cap.* 1. *hoc tit.* imo ipso jure, & facto excommunicantur, *Clem. unic. de consanguin.* & ut tales denuntiari: peracta autem pœnitentia ab Episcopo absolvi possunt, cum excommunicatio ista non sit reservata Papæ. 2. Fiunt irregulares, in qua tamen irregularitate, si absit scandalum, dispensare potest Episcopus, *cap.* 1. 2. *qui Cleric. vel vov.* 3. In pœnam tanti delicti per sententiam privari possunt beneficiis, *can.* 2. 5. 9. *d.* 28. at ipso jure, & facto beneficiis non privantur, multo minus privilegio fori, aut Canonis, cum id nullo jure fit expressum; neque hic valeat extensio a minoristis ad Clericos in sacris: tum quia versamur in materia odiosa, in qua majoritas delicti non infert extensionem legis pœnalis; tum quia constitutus in sacro ordine, tantum attentat, non vero re ipsa assumit statum incompatibilem cum beneficio.

8. Q. III. *Quis possit cum conjugato dispensare ad beneficium?* ℟. Solus Papa, cum inferior jus commune relaxare non possit. Sic ex privilegio Papali quidam Clerici conjugati, præsertim Ordinum militarium, retinent pensiones Ecclesiasticas. At si monogamus mortua uxore, habitum, & tonsuram reassumat, redditur capax ad obtinenda beneficia, quia sublata causa, tollitur effectus.

TITULUS IV.

De Clericis non residentibus in Ecclesia, vel præbenda.

Agitur de hac materia in Sexto *h. t.* in Decreto 7. *q.* 1. in Trid. *S.* 6. *c.* 1. *&* 2. *de ref.* addita declar. & Bulla Pii IV. incip. *in suprema*, & motu proprio ejusd. Papæ, item *S.* 7. *c.* 3. *S.* 13. *c.* 1. *pr. S.* 21. *c.* 3. *S.* 22. *c.* 3. *S.* 23. *c.* 1. *S.* 24. *c.* 12. *de refor.*

1. *Nota* 1. In Clericis præter vitæ honestatem, & continentiam, insuper requiri exactam officii sui exequutionem, quæ sit per residentiam in beneficio. *Residentia* est assidua commoratio in loco beneficii causa officii Ecclesiastici personaliter præstandi: ita in re comm. Unde patet ad residentiam duo præcipue requiri. 1. *Incolatum assiduum*, non physice, sed moraliter; nam *qui aliquantisper tantum absunt, ex veterum Canonum sententia non videntur abesse, quia statim reversuri sunt*, Trid. *S.* 23. *c.* 1. *de ref.* 2. *Personalem præstationem*, seu impletionem servitii Ecclesiastici; nam residentia non debet esse pure materialis quoad corpus locatum, sed formalis, seu cum effectu, ut residens personaliter præster servitia suæ Ecclesiæ, ad quæ obligatus est *c.* 3. 4. *h. t.*

2. *Nota* 2. Quod residentia est duplex; *vera* per realem præsentiam, & *ficta* per interpretationem juris, dum beneficiatus ex justa causa absens habetur pro præsente in sua Ecclesia, *c.* 13. *&* 15. *h. t.* Porro necessitas residendi vel est *absoluta*, dum Clericus sub gravi obligatione tenetur adesse, & personaliter Ecclesiæ deservire, ut in beneficiis curatis; vel *conditionata*, dum Clericus non aliter obligatur adesse, nisi sub conditione, si certos fructus lucrari velit; ut contingit in quibusdam Canonicatibus.

3. Q. I. *Quo jure residentia sit introducta?* ℟. 1. Residentia Episcoporum, & curatorum est juris divini, saltem in thesi, seu genere: ita comm. sententia contra Ambros. Catharinum, & quosdam alios, qui in Conc. Trid. residentiam juris Ecclesiastici esse contendebant; & ideo quæstio ista insoluta mansit. Prob. Episcopi, & curati jure naturali, & divino tenentur oves suas pascere, Joann. ultim. *pasce oves meas*. 2. *Timoth.* 4. *v.* 27. *tu vero vigila*, *Actor.* 20. ibi: *attendite vobis, & universo gregi &c.* & insinuat Trident. *Sess.* 23. *cap.* 1. *de refor. cum præcepto divino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas agnoscere &c.* Sed nisi Episcopi, & curati resideant in sua Ecclesia, non possunt oves suas pascere, & officium pastorale debite implere; ergo sicut jure divino tenentur ad pascendum oves, ita eodem jure tenentur ad residendum: quod licet non decederit Tridentinum, tamen satis clare id insinuavit, cum ex præcepto pascendi intulerit præceptum residendi. Sive autem præceptum hoc sit divinum, sive Ecclesiasticum, gravissime tamen obligat pastores ad residendum ne

ne per ipsorum absentiam, & negligentiam animæ pretioso Christi sanguine redemptæ, detrimentum salutis patiantur. Dicitur autem *in thesi*, quia determinatio residentiæ in particularibus circumstantiis pertinet ad potestatem Ecclesiasticam.

4. ℟. 2. Residentia Clericorum beneficia curata non habentium est juris Ecclesiastici: ita omnes: nam nullum jus divinum reperitur, ex quo talis residentia colligatur, sed Ecclesia solum talibus Clericis beneficia, & fructus eorum concedit sub conditione, si personaliter residant, Trid. *sess.* 24. *c.* 12. *a v. præterea de refor. c.* 8. *h. t. c. fin. de refer. in* 6. Sub hac tamen dispositione non veniunt *Præstimonia*, seu subsidia temporalia, cum non sint proprie beneficia; ac proinde, licet quis ratione eorum obligetur ad horas Canonicas, vel officium B. V. non tamen ad residentiam.

5. Q. II. *An præceptum residendi relaxari possit per dispensationem, vel consuetudinem?* In beneficiis simplicibus non est dubium, cum residentia in eis sit tantum juris Pontificii. Tota quæstio est in beneficiis curatis, quia præceptum divinum residendi non videtur facto humano mutari posse: nihilominus ℟. 1. In præcepto residendi Papa, vel alius Superior hac potestate pollens, dispensare potest ex justa causa: ita com. cum praxi, & S. D. 2. *q.* 185. *a.* 5. Ptob. ex *c.* 7. *& seq. h. t.* Trid. *sess.* 23. *c.* 1. *de ref.* ubi talis dispensatio generaliter permittitur ex justa causa. Ratio est, quia residentia curatorum non est juris divini absoluti in hypothesi, & pro omni circumstantia, sed in thesi, seu genere, & conditionate, si justa causa non suadeat absentiam; ergo si talis causa adsit, Papa dispensare poterit in residentia; cum Papæ sit determinare particulares circumstantias, in quibus necessaria sit, vel non sit residentia pastoris; sicut Papa varie determinat privilegium fori Clericalis: & per hoc satisfit rationi dubitandi. *Dices*: repugnat etiam juri naturali, ut grex relinquatur sine pastore; ergo. ℟. Dist. antec. sine pastore saltem vicario, qui æque bene, vel melius gregi prodesse possit, conc. ant. sine pastore principali, neg. ant. Ut grex christianus aliquem pastorem habeat, hoc est juris divini indispensabilis, quod dicimus jus div. in thesi: ut vero in omni circumstantia proprium pastorem principalem habeat, hoc non est juris divini; cum potestas Ecclesiastica determinare possit, quibus casibus proprius pastor abesse valeat.

6. ℟. 2. Consuetudo saltem immemorialis justæ causæ innixa potest curatum excusare a residentia personali; dummodo cura animarum exerceatur per vicarium æque, vel magis idoneum: ita Abb. Pignat. Schinal. cum citt. contra Fagn. *c.* 8. *h. t. a n.* 22. & contra alios, licet hi re ipsa non videantur dissentire: nam privilegio Apostolico id fieri potest; ergo & consuetudine immemoriali, quæ æquiparatur tali privilegio. Instantia habetur in vicariis perpetuis, qui sicut a jure, ita etiam ex consuetudine permitti possunt. Excipe consuetudines irrationabiles, quæ justa causa a residentia excusante carent, vel ratione quarum substituuntur vicarii minus idonei, & non approbati ab Episcopo; tales enim consuetudines, gregi noxiæ, potius sunt corruptelæ.

☞ *Quoad immemorabilem consuetudinem non residendi respectu choro addictorum, notanda est sequens Pontificia declaratio emanata ann.* 1573. *& registr. lib.* 1. *Decr. Cong. Conc. pag.* 33. *a tergo*— SS. D. Noster etiam ex sententia Sac. Cong. Conc. declaravit immemorabilem consuetudinem non excusare a residentia in Ecclesiis cathedralibus, & collegiatis insignibus: in collegiatis autem non insignibus posse excusare; dum tamen sunt rurales prorsus destitutæ, & in quibus nunquam antea supra hominum memoriam solitum esset residere; aut quæ adeo tenuis redditus essent, ut Canonicos, aliunde non habentes, unde vivant, alere non possint. ☜

7. Q. III. *Qui, & quomodo obligentur ad residendum?* ℟. 1. Episcopi, & his superiores, parochi, vicarii perpetui, & generaliter omnes, quibus incumbit cura animarum, uti etiam Abbates, & alii Prælati regulares, cum & isti suorum religiosorum sint pastores, tenentur personaliter residere in sua Ecclesia de jure divino, ut supra dictum, *c.* 2. 3. &c. *h. t.* Trid. *sess.* 23. *c.* 1. *de ref.* ne grex mercenariis commissus, per eorum absentiam detrimentum patiatur. Monet autem *cit.* Trident. ne Episcopi (idem dic de aliis curatis) *Dominicis adventus, quadragesimæ, nativitatis, Resurrectionis Domini, Pentecostes item, & Corporis Christi diebus, quibus refici maxime, & in Domino gaudere pastoris præsentia oves debent, ab Ecclesia sua cathedrali ullo pacto absint* &c. Vi hujus residentiæ tenentur personaliter exercere ea, quæ sunt sui officii; puta pro ovibus suis sacrificium offerre, verbum divinum prædicare, Sacramenta administrare, pauperum, & miserabilium personarum curam paternam gerere, & in cetera munia pastoralia incumbere, Trid. *ibid.* quo præcepto stringuntur etiam Prælati regulares, ut suis religiosis, qui non sacrificant, saltem in majoribus festivitatibus sacram communionem ministrent, infirmis extremam unctionem, & viaticum confertant; nisi hæc ultima commodius per alium religiosum fieri possent. Similiter Parochi non sunt plerumque tuti in conscientia; si, ipsi desidia torpentes, omnia per vicarios suos faciant; cum hoc non sit residere cum effectu; *c.* 30. §. *quia vero; de Præb.*

8. ℟. 2. Dignitates, personatus, Canonici cathedralis, vel collegiatæ Ecclesiæ tenentur personaliter residere in sua Ecclesia, & vi hujus residentiæ tenentur assistere in choro, psallere, & ea, quæ ad cujusque spectant officium, personaliter exequi: ita de jure com. *sess.* 24. *c.* 12. *de refor.* ibi: *omnes vero divina per se, & non per substitutos compellantur obire officia*. Sed hoc jus cum tanto rigore non est ubique receptum; ut videantur excusari Canonici in certis Germaniæ Ecclesiis, si præsentes in choro non psallant, sed submisse recitent horas Canonicas, vel quandoque per vicarium intersint; dummodo cultus divinus per hoc non minuatur. Consultius tamen est, ut Canonici psallant ad præscriptum Trid. & vocem in laudem Dei attollere non erubescant.

☞ *Ex Constit. Benedicti XIV.* 19. *Augusti* 1744. Cum semper, *ad universos Italiæ Ordinarios* §. 24. *choro addicti, licet præsentes sint, non tamen una cum aliis alta voce psallentes, præbendarum, ac distributionum fructus suos minime faciunt, & ad eorum restitutionem tenentur, quavis consuetudine in contrarium non obstante; nisi forte illis præsto sit legitimum, ac vigens Apostolicum privilegium.*

Ex Decretis Congreg. Conc. per extensum relatis ab eodem Pontifice in suis Institut. Ecclesiast. Instit. 107. §. 3. *notandum, quod ex cit. Trident. Decreto non est eis sublata facultas se se invicem substituendi; dummodo eodem tempore substituens, & substitutus eidem servitio adstricti non sint; & dummodo substituentes non sint absentes a civitate, ejusque suburbiis: neque ea abutantur: licet ad substituendum causa non requiratur. Qua tamen facultate uti nequit coadjutor.* ☜

9. Q. IV. *Quanto tempore beneficiati abesse possint a suis Ecclesiis?* ℟. 1. Episcopi ex justa causa, licet non sit gravis, a sua diœcesi abesse possunt singulis annis per duos, aut ad summum tres menses, continuos, vel interpolatos; modo id fiat absque detrimento gregis. Si autem per longius tempus abesse volunt, duo requiruntur copulative: justa causa, & licentia danda a Papa, vel Metropolitano, vel hoc absente a seniori Suffraganeo, nisi justitia causæ esset notoria; quo casu ipsum jus dat licentiam, Trid. *sess.* 23. *c.* 1. *a v. quoniam de ref.* Idem dic de Prælatis plenissime exemptis cum clero, & populo.

10. ℟. 1. Parochi, & alii curati abesse possunt per duos menses continuos, vel interpolatos; & tunc requiritur copulative justa causa, & licentia in scriptis ab Episcopo obtenta; maxime si ultra bimestre absentia sit protrahenda, substituto interim vicario idoneo ab Episcopo approbato: ita clare disponit Trid. *loc. cit. a v. eadem omnino*: ut non sit audiendus Navarrus cum aliis, docens ad bimestrem Parochi absentiam non requiri licentiam Episcopi, sed sufficere justam causam. At si absentia sit modica, v. gr. per sex, vel septem dies, vi consuetudinis receptæ non solet peti licentia Episcopi; præsertim si is procul distet, sed sufficit sola justa causa, & consensus vicarii foranei: quo casu Parochus substituet vicarium idoneum sibi bene visum, alias ab Episcopo approbatum, vel vicinum Parochum; si is etiam absentis Parochiæ satisfacere possit: in his enim consuetudo optima legum interpres

pres ſpectanda eſt; hoc ſemper attento, ut gregi nullum detrimentum inferatur.

11. ℟. 3. Canonici cathedralis, aut collegiatæ abeſſe poſſunt per tres menſes continuos, vel interpolatos, etſi nulla juſta cauſa interveniat: at pro longiori tempore requiritur licentia Superioris, & juſta cauſa: unde Canonici ſingulis annis novem menſibus reſidere tenentur, niſi ſtatuta Eccleſiæ longius tempus requirant, Trident *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *a verſ. præterea de reform.* Huic tamen juri per ſpecialia ſtatuta a Sede Apoſtol. confirmata derogatum eſt in multis Germaniæ Eccleſiis, in quibus tempus reſidentiæ ad ſemeſtre, & quandoque brevius, reſtrictum eſt: quo jure ſpeciali ſtante, Canonicus diſpenſatus ad duos Canonicatus, utrique reſidendo ſatisfacere, & fructus percipere poteſt: ſecus, ſi Canonicatus uterque requirat reſidentiam novem menſium ſecundum jus commune, diſpenſatus non percipiet fructus ex utroque, ſed in optione habet reſidendi in alterutro, & ex eo fructus percipiendi; niſi ſimul diſpenſatus fuiſſet in obligatione reſidendi.

℣ *Ex Decr. Sac. Congr. Conc. relatis a Bened. XIV. cit. Inſtit.* 107. *reſidentia debet eſſe nedum in civitate, locove, in quibus ſita eſt choro addictorum Eccleſia, ſed in perſonali ſervitio ejuſdem Eccleſiæ. Neque abſentia contingere debet tempore Quadrageſimæ, & adventus, neque in amplioribus anni ſolemnitatibus. Neque itidem hæc trimeſtris ſpatium excedere poteſt, licet ſiat intermiſſis diebus; qui tamen ſimul collecti toto anni ſpatio, & in unum numerum redacti dictum trimeſtre ſuperent. Pro hac trimeſtris abſentia non opus eſt Epiſcopi licentia niſi forte fiat extra diœceſim: & ſuffragatur ad lucrandos quidem prebendarum fructus, non vero quotidianas diſtributiones. Verum non omnes ſimul abeſſe poſſunt, ne Eccleſia ſuo debito ſervitio deſtituatur.* ℣

12. Q. V. *Quæ ſint pœnæ non reſidentium?* ℟. 1. Epiſcopi, etiamſi ſint Cardinales, ultra tres menſes ſine juſta cauſa, & licentia abſentes a ſua diœceſi, præter reatum peccati mortalis, fructus non faciunt ſuos pro rata temporis abſentiæ, coſque in conſcientia, alia etiam declaratione non ſecuta, tenentur fabricæ Eccleſiarum, aut pauperibus loci erogare, nullo pacto, vel privilegio in contrarium obſtante; ita Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 1. *de reform.* ubi corrigitur, vel potius exaſperatur pœna dictata in *ſeſſ.* 6. *c.* 1. *v. ſi quis de ref.* Quod ſi hac pœna non emendetur Epiſcopus, debet illum Metropolitanus, & hunc ſenior Suffraganeus, ſub pœna interdicti ingreſſus Eccleſiæ eo ipſo incurrenda, denuntiare Romano Pontifici, pro qualitate delicti ab eo puniendum, Trid. *cit. ſeſſ.* 6. *c.* 1. *de ref.* Inſuper ita abſentis Epiſcopi bona, ſi in hac abſentia moriatur, per modum ſpolii cedunt Cameræ Apoſtolicæ ex Conſt. Pii IV. *In ſuprema*, & altera: *Cum tam*, quæ interſeruntur Trident. *ſeſſ.* 6. *poſt c.* 2. *de ref.* Hujus autem ſpolii exequutor ibi decernitur Auditor Cameræ Apoſtolicæ.

13. ℟. 2. Parochi, & alii curati, ſi ultra duos menſes ſine juſta cauſa, & licentia Superioris abſint, pro rata abſentiæ, præter reatum peccati mortalis fructus non faciunt ſuos eodem modo, quo Epiſcopi, Trident. *cit. ſeſſ.* 23. *cap.* 1. *a v. eadem omnino de ref.* Quod ſi hac pœna non movcantur, Ordinarius contra eos libere procedere poteſt per cenſuras, ſubtractionem fructuum, aliaque juris remedia uſque ad privationem beneficii, ſi per edictum citati, etiam non perſonaliter, contumaciter non redierint: quo caſu cum delictum ſit notorium, in quo non requiritur ordo juris *c.* 2. *de jurej.* Epiſcopus abſentem contumacem beneficio privare, & illud alteri idoneo conferre poteſt, ita ut exequutionem iſtam nulla pacta, privilegia, & conſuetudo etiam immemorialis impedire poſſit. Trident. *ibid.* Expedit tamen, ſi ſciatur, ubi beneficiatus moretur, & non nimis procul diſtet, ut perſonaliter per nuncium, vel litteras moneatur; ſecus per tria edicta publica, vel unum peremptorium, antequam privatio beneficii decernatur.

14. ℟. 3. Canonici, vel alii portionem, aut præbendam in Eccleſia obtinentes, ſi ultra tres menſes ſine debita licentia abſint, primo anno privandi ſunt dimidia parte fructuum, ſecundo anno omnibus fructibus; & creſcente contumacia, ſi legitime moniti non reſiderint, proceditur contra eos uſque ad privationem beneficii. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 12. *a v. alioquin de refor.* conformiter *c.* 8. 10. 11. *& fin. h. t.* His tamen pœnis non ſubjacebit beneficiatus, qui ſine cauſa receſſit, & deinde abſenti ſupervenit impedimentum, ut peſtis, infirmitas &c. ob quod redire non poteſt, niſi ceſſante impedimento, recidat in contumaciam.

℟ *Circa pœnam non reſidentium attendendum eſt Congr. Conc. Decretum relatum ab eodem Bened. XIV. in cit. Inſtit.* 107. Quæritur I. An durante triennio præſcripto a Sac. Conc. c. 12. ſeſſ. 24. de refor. poſſit adverſus obtinentes in cathedralibus, aut collegiatis dignitates, Canonicatus, præbendas, aut portiones, coſque non reſidentes procedi ad ſuſpenſionem juxta diſpoſitionem cap. - Ex tuæ - de Cleric. non reſident, & quatenus affirmative. II. An id poſſit etiam poſt inchoatam viam procedendi a Concilio præſcriptam. Sacra &c.

Ad I. Reſpondit affirmative. Ad II. pariter affirmative reſpondit, excluſa privatione.

Ulterius ex altero Decr. ejuſdem Cong. 24. *Maji* 1674. *ibid. relato ſubjacent pœnis non intereſſentium pro rata abſentes etiam per primum tantum nocturnum, aut in diebus ferialibus per ſex pſalmos, contraria conſuetudine non obſtante.*

Circa reſidentiam Epiſcoporum vide Conſt. dict. Bened. Ad univerſæ 3. *Sept.* 1746. ℣

15. ℟. 4. Prælati Regulares, cum ob votum paupertatis ſibi non acquirant, non puniuntur privatione fructuum, ſed aliis pœnis ſecundum ſtatuta regularia: & merito quidem, quia per illorum abſentiam plerumque labefactatur diſciplina regularis, ut omnino, ſi diutius, vel ſæpius ſine legitima cauſa abſint, non excuſentur a reatu peccati mortalis ex *cit. Trid. ſeſſ.* 23. *c.* 1. *de ref.*

16. Q. II. *Quæ ſint juſtæ cauſæ excuſantes a reſidentia?* ℟. Sequentes quatuor a Trid. *ſeſſ.* 23. *c.* 1. 2. *nam cum de refor.* allatæ: 1. *Chriſtiana charitas*; ut ſi quis abeat ad componendas inimicitias inter Principes, vel Reſpublicas, vel ad converſionem certi populi, vel ad ſuccurrendum alteri neceſſitati ſpirituali; quibus tamen caſibus opus eſt licentia Superioris: & ſi Parochus ultra annum abſuturus eſt, probabiliter requiritur licentia Papæ, ut docent Barboſ. Fagnan. in *c. fin. de magiſtr. a n.* 17. II. *Urgens neceſſitas*, ut infirmitas, vel peſtis, ratione cujus aer eſt mutandus; graves inimicitiæ cum plebe, aut domino loci, obſtaculum, quo quis prohibetur redire ad ſuum beneficium &c. Parochus tamen tempore peſtis recedere non deberet, quia ejus præſentia neceſſaria videtur ad ſolatium Parochianorum; ſi tamen adſint viri Religioſi idonei, qui pro ſalute peſtiferorum exponunt animam ſuam, excuſatur Parochus a perſonali adminiſtratione Sacramentorum, & probabiliter etiam a reſidentia; at in defectu aliorum Sacerdotum idoneorum tenetur deſervire ex juſtitia Parochianis juxta illud *Joann.* 10. *v.* 11. *bonus paſtor animam ſuam ponit pro ovibus ſuis*. De quo plura vide in Engl. a *num.* 17.

℣ *Bened. XIV. lib. XIII. de Synod. diœc. c.* 19. *n.* 2. *& ſeq. ex decreto Congr. Conc. approbato a Greg. XIII. oſtendit non licere Parocho a reſidentia loco abſcedere tempore peſtis, licet ſint alii Sacerdotes, qui accedente licentia Epiſcopi, vices ejus adimpleant.* ℣

III. *Debita obedientia*: Ex qua cauſa a reſidentia excuſantur beneficiati Sedi Apoſtolicæ deſervientes *c.* 14. *h. t.* duo Canonici Eccleſiæ cathedralis in ſervitio Epiſcopi occupati *c.* 7. 15. *h. t.* & Trid. *Seſſ.* 24. *cap.* 12. *in fin. de reform.* quæ jura non extenduntur ad Parochos, & Canonicos Eccleſiæ collegiatæ; ac proinde hi in ſervitio Epiſcopi occupati non excuſantur a reſidentia, nec fructus faciunt ſuos, niſi adeſſet magna neceſſitas, eo quod nullus ex Canonicis cathedralis ſit idoneus ad miniſterium præſtandum Epiſcopo. *Ratio* eſt, quia jus ideo permittit duos Canonicos Eccleſiæ cathedralis deſervire Epiſcopo, quia Canonici iſti faciunt idem corpus cum Epiſcopo; ac proinde ſervitium impenſum Epiſcopo cedit immediate in utilitatem cathedralis: quæ ratio non currit in Parochis, & Canonicis Eccleſiæ collegiatæ. Et ſimiliter, quia ratio iſta deficit, juri conformius videtur, quod Canonici cathedralis deſervientes Legato Apoſtolico

lico in provincia reſidenti, non excuſentur a reſidentia propria, niſi conſuetudo jura iſta aliter interpretetur. Multo minus beneficiati in miniſterio Principum ſecularium occupati excuſantur a reſidendo, niſi accedat privilegium Sedis apoſtolicæ. IV. *Evidens Eccleſiæ, ac reipublicæ utilitas*, ut ſi Clericus eat ad ſynodum, ad comitia electionum, ad perſequenda jura Eccleſiæ, vel ſi fungatur munere oratoris, aut legati *c.* 19. *de appell. & Gloſſ. ibid. v. in legatione*. Cauſa ſtudiorum, cum utilitatem Eccleſiæ concernat, eſt cauſa ſufficiens dandi licentiam Clerico beneficiato, ut in ſcholis publicis Theologiæ, & ſac. Canonibus vacare poſſit *cap.* 4. *&* 12. *h. t.* Et quidem privilegium hoc excuſans a reſidentia diſcentibus conceditur per annos quinque (imo Parochis per annos ſeptem, dummodo Subdiaconatum ſuſcipiant *c.* 34. *de elect. in* 6.) magiſtris vero, quamdiu docuerint in ſcholis publicis theologiam, & Sac. Canones, cum ſint quædam portio theologiæ: ita *c. fin. de magiſtr.* Et quia hoc jus antiquum non apparet correctum per Trid. *S.* 23. *c.* 1. *de refor.* ſed potius roboratum *S.* 5. *cap.* 1. *de refor.* ibi: *docentes vero ipſam S. Scripturam* &c. *& S.* 6. *c.* 2. *de refor.* ibi: *indulgentiis vero*, inferunt quam plures DD. adhuc hodie probabiliter excuſari Parochos a reſidentia, ſi in ſcholis publicis theologiam doceant, & conſ. fructus ſui beneficii facere ſuos, contra Garciam, & Fagnan. docentes contrarium ex quibuſdam declarationibus, & reſponſis Pontificiis; cum de his non conſtet authentice; & videntur fundari in concurſu præſcripto a Trid. *S.* 24. *c.* 18. *de reform.* & ideo non cenſeri facere jus commune, præſertim in diœceſibus Germaniæ; ubi beneficia raro per concurſum conferuntur.

℣ *Declarationes Cong. Conc. in dubium revocari nequeunt Parochis ſcilicet poſt Trident. indulta, abſenti cauſa ſtudiorum tam in docendo, quam in vacando ſtudio S. Scripturæ & juris Canonici in publicis univerſitatibus non ſuffragari, neque Epiſcopos facultate ſibi a Sac. Canonibus tributa has licentias concedendi quoad dd. Parochos amplius frui non poſſe, cum revera reperiantur extenſæ lib. I. decretor. ejuſdem Cong. pag.* 46. *lib. VIII. pag.* 129. *&* 140. *a tergo, & lib. XVI. pag.* 292. *vide Elencho I. n. VI. & Elencho VI. n. V.* ℣

17. V. Si aliqua ex his quatuor cauſis occurrat, Clericus licite abeſſe poteſt, etſi fecerit juramentum de reſidendo *c.* 13. *h. t.* nam tale juramentum in materia juris factum recipit interpretationem a jure communi, & ipſo jure imbibitam habet hanc conditionem: *niſi juſta cauſa a reſidendo excuſet*. Nec obſtat *c.* 7. *de jurej.* nam tunc juramentum implendum eſt in forma ſpecifica, dum fit in gratiam tertii, & is damnum pateretur, ſi tantum ficte, & non vere impleretur; hic autem Eccleſia nullum damnum patitur, quia in beneficio curato ei providetur per vicarium æque, vel magis idoneum: in beneficio vero ſimplici tunc tantum præſentia beneficiati requiritur, dum jus ejus abſentiam non cohoneſtat.

18. VI. Privilegium non reſidendi deficit, dum Eccleſia ex abſentia privilegiatorum notabile detrimentum, & diminutionem cultus divini patitur, *cap. pen. h. t.* nam ex mente Papæ concedentis nunquam privilegia iſta extenduntur ad illum caſum, quo Eccleſia talibus privilegiis notabiliter prægravatur. Unde etiam Canonici eo tempore, quo licite abeſſe poſſunt, non omnes ſimul, ſed ſucceſſive abſentiam eligere debent, ne per hoc cultus divinus in Eccleſia minuatur. Ex his ſolvitur Trid. *ſeſſ.* 6. *c.* 2. *v. indulgentiis de refor. c.* 15. *h. t. reg.* 17. *in* 6. *arg. l.* 25. *ff. de adopt. & l.* 9. *ff. de obſeq. & l.* 1. *cum ſeqq. ff. ſi adverſ. libert.* nam jura iſta procedunt in iis caſibus, quibus privilegia, & actus non redundant in damnum Eccleſiæ, & diminutionem cultus divini. Sic privilegium decimandi ceſſat, ſi beneficiatus non habet, unde ſuſtentetur *c.* 9. *de decim. &c.*

19. VII. Aliæ cauſæ, præter relatas *a Trid.* non excuſant a reſidentia v. g. peregrinatio devotionis cauſa, ſtudia litterarum profanarum, tempus longiſſimum 40. annorum, quo Canonicus ſervivit Eccleſiæ, niſi ſpeciale adeſſet privilegium Sedis Apoſtolicæ.

℣ *Vide Elencho VI n. LXIX.* ℣

Nec hic urget paritas ex *l. un. C. de Profeſſor. qui in U. CP.* De novitiatu Religionis eſt dubium: quidam aſſerunt, novitium lucrari fructus groſſos, cum cauſa Religionis favorabilior ſit, quam cauſa ſtudiorum, & contineatur ſub cauſa Chriſtianæ charitatis, quæ prior eſt erga ſe ipſum, quam proximum: tum quia privatio fructuum decreta eſt in eos, qui cum reatu peccati mortalis abſunt: novitius autem abeſt ex cauſa honeſta, a jure approbata, licet ſpecifice in Trid. *S.* 23. *c.* 1. *& S.* 24. *c.* 12. *de refor.* non exprimatur. Alii vero negant, ducti ea ratione, quod cauſa iſta ſpecifice non ſit expreſſa in jure. Prior opinio videtur probabilior, & favorabilior.

20. Q. VII. *Quales fructus obveniant Clericis reſidentibus? Ante reſp. nota* in capitulo dari *menſam communem*, quæ complectitur univerſos fructus capituli inter Clericos dividendos; fructus autem iſti ſunt duplices: *annui*, ſeu *groſſi*, qui dantur propter annuam reſidentiam, & ſimpliciter dicuntur *fructus prebendæ*, ſeu *prebenda c.* 9. *de Conſt. & diſtributiones quotidianæ* (ſeu *præſentiæ*, *victualia*, ſeu *fructus Canonicales*) quæ dantur propter intereſſentiam in choro, ſeu divino ſervitio, & favore divini cultus conſervandi, & augendi introductæ ſunt, *c. un. h. t. in* 6. Trid. *S.* 21. *cap.* 1. *de refor.* In materia odioſa nomine fructuum abſolute veniunt fructus groſſi, ſeu annui, non vero diſtributiones, *arg. reg. odia. in* 6.

21. ℟. 1. Fructus annui obveniunt Clericis reſidentibus: at diſtributiones quotidianæ ſolis intereſſentibus in choro, ſeu divinis officiis. Prima pars habetur in Trid. *cit. S.* 23. *c.* 1. *S.* 24. *c.* 12. *de refor.* & de ficte reſidentibus *c.* 7. 14. 15. *h. t. c. fin. de Magiſtr.* nam juſtum eſt, ut qui Eccleſiæ deſervit, ab Eccleſia ſuſtentetur. Secunda pars habetur in *c. un. h. t.* Trid. *S.* 24. *c.* 12. *diſtributiones, de refor.* nam diſtributiones iſtæ inſtitutæ ſunt, ut Clerici invitentur ad exercenda divina officia propter conſervandum, & augendum cultum divinum; ergo non debentur, niſi his, qui actu phyſice interſunt divinis officiis. Unde ficte reſidentes, ſeu ex legitima cauſa abſentes, licet lucrentur fructus groſſos, non tamen diſtributiones quotidianas (exceptis caſibus infra refetendis) ſed hæ accreſcunt intereſſentibus; neque abſentibus remitti, aut condonari poſſunt, ne ſub ſpe remiſſionis detur Canonicis occaſio ſe abſentandi a choro, Trid. *S.* 21. *c.* 3. & *S.* 24. *c.* 12. *de refor.*

22. ℟. 2. Cauſæ, ob quas abſentibus dantur diſtributiones quotidianæ, ſunt tres expreſſæ in *c. un. h. t. in* 6. ſcil. 1. *Infirmitas*, 2. *juſta, & rationabilis corporis neceſſitas*, ut in valetudinatiis, decrepitis, injuſte incarceratis, aut excommunicatis; vel qui propter periculum mortis non audent ad Eccleſiam proficiſci &c. at juſte incarceratis, & juſte excommunicatis non prodeſt hoc privilegium, ut colligitur ex *c.* 53. *in fin. de appell.* hi enim ſuæ culpæ imputare debent, quod a divinis impediantur. Nec eſt paritas ab infirmo, qui cauſam dedit infirmitati; quia infirmitas abſolute excuſat ab intereſſentia; incarceratio vero, vel excommunicatio, quatenus eſt juſta, & rationabilis neceſſitas, qualis utique non eſt in eo, qui ob culpam juſte incarceratur, vel excommunicatus eſt. Inſuper requiritur, ut infirmi, vel alias corpore impediti, dum ſani erant, conſueverint frequentare divina officia; Pirhing. Covar. & alii. 3. *Evidens Eccleſiæ utilitas*, ut ſi abſens jura Eccleſiæ, capituli, aut beneficii defendat, vel nomine Eccleſiæ legatione fungatur, aut eat ad Concilium: vel ſi eo tempore, quo divina peraguntur, actu quis in ſuo officio ſit occupatus, ſicut vicarius generalis; vel ſi Canonici ex officio ſuo aſſiſtant Epiſcopo in alia Eccleſia pontificanti: & probabiliter etiam, ſi Canonicus eo tempore miſſam legat, quo cantantur horæ, maxime ſi id habeat conſuetudo &c. Ceteræ cauſæ non proſunt ad lucrandum diſtributiones quotidianas, ut occupatio in ſervitio Papæ, aut Epiſcopi, & ſimiles *c.* 7. *h. t. c.* 32. *de preb. c. fin. de refor. in* 6. *S.* 24. *c.* 12. *de refor.* niſi adeſſet privilegium Apoſtolicum, vel fructus annui conſiſterent in his diſtributionibus. An vero Canonicus ex privilegio obtinens duas præbendas in eadem Eccleſia, v. g. præpoſituram, & Canonicatum, obtineat pro una intereſſentia duplicatas diſtributiones, ſtandum eſt conſuetudini.

℣ *Ex Decretis Cong. Conc. relatis a Bened. XIV. Inſt.*

Inst. 107. *neque Episcop. neque capitulum condonare possunt quotidianas distributiones iis, qui ab Ecclesiæ servitio abfuerint; & si acceperint, suas non faciunt, sed ad earum restitutionem omnino cogantur.*

Quoad distributiones vero dandas absentibus ratione infirmitatis, quorum favore videnda sunt plura ejusdem Sac. Cong. Decreta ibidem relata §. 8. Notandum est illud de cæco, cui debentur, etiam si memoriter recitare possit horas in choro, & non reciter, neque interfit; immunisque est, nedum a missarum celebratione in collegiata, sed etiam ab onere alium suo loco pro hac celebratione substituendi.

Quoad distributiones dandas injuste carcere mancipatis ex aliis Cong. Decretis ibid. relat. injustitia carcerationis constare debet ex favorabili judicis sententia, quæ transierit in rem judicatam; etiamsi hæc munita fuerit clausulis, vel - tamquam non repertus culpabilis - vel - ex hactenus deductis - vel - non molestetur - *non vero si munita fuerit clausula* - ex quo satis -

Quoad distributiones dandas absentibus ob evidentem Ecclesiæ utilitatem ex decretis ibid. relatis, illas lucrari possunt I. Canonicus Theologiæ ea die, qua legit. II. Pœnitentiarius ea hora, qua alias confessiones audit, sive in confessionario, sive extra. III. Canonicus deputatus ab Episcopo ad audiendas confessiones loco pœnitentiarii. IV. Canonici, seu beneficiati, quibus annexa est cura animarum actu eam exercentes, & Sacramenta ministrantes tempore divinorum officiorum. V. Canonicus absens ob visitationem Sacror. liminum tempore accessus, mansionis, & regressus; sive solus mittatur ab Episcopo, sive cum in dicta visitatione comitetur: pro qua tamen peragenda assignatum est tempus trium tantum mensium. VI. Ex privilegio Clementis XI. ut ex ejus bullario p. 547. absentes occasione exercitiorum spiritualium peragendorum tamen de licentia Episcopi in ade aliqua Regularium, ut dixi Elencho III. n. XXI. non vero tempore quadragesimæ, adventus, vel in festis magis solemnibus: hæc tamen non sunt peragenda ab omnibus simul, & eodem tempore. Vide alios exemptos dicto Elenc. III. cit. n. XXI. - VII. Si qui liberi, & immunes a choro declarati sunt, quique coadjutorem sibi adlegerunt, licet hic præsens non sit ratione infirmitatis, sive intra, sive extra locum, ubi sita est collegiata, quo casu coadjutus etiam liber est a servitio.

Notandum vero ex aliis Decretis ejusdem S. C cit. loc. relatis non deberi absentibus distributiones. I. De emolumentis anniversariorum, quæ ex voluntate fundatorum distribui consueverunt solum inter præsentes. II. Nec pœnitentiario tempore, quo residet in confessionario, confessiones non audiens; aut quo missam celebrat, vel privatim officium recitat; etiamsi id faciat, ut opportunius confessiones audiat. III. Nec canonico, aut beneficiato Episcopum in visitatione diœcesis comitantibus. IV. Nec inservientibus eidem Episcopo missam privatim celebranti (secus si pontificaliter) aut quodcumque aliud munus obeunti; licet Episcopus in vim cap. - De cetero - hoc tit. eos pro suo servitio adhibere possit, sive ii sint ex cathedrali, sive ex collegiata; non plures tamen, quam duos; & dummodo annexam non habeant curam animarum, aut non sint coadjutores. Verum tamen est hos, sicuti & comitantes Episcopum in visitatione diœcesis lucrari posse duas partes distributionum, si redditus omnes præbendæ constarent tantum dictis distributionibus. V. Nec deberi vicario generali Episcopi. VI. Nec examinatori synodali, etiam vocato ad interessendum examini pro Parochialibus Ecclesiis, vel pro collatione Ordinum. VII. Nec inquisitoribus, seu ministris Sac. Inquisitionis. VIII. Nec ministris generalis Cameræ Apostolicæ, v. g. subcollectoribus spoliorum, decimarum &c. IX. Nec visitantibus devotionis causa Ecclesiam Lauretanam, ac Angelorum de Assisio, aliaque loca pia. X. Nec Canonicis, aliisque cathedralium, & collegiatarum Ecclesiarum officialibus, qui in iisdem habent capellanias, chorum dimittentibus tempore divini officii, ut pœnitentiæ Sacramentum administrent, aut devotionis gratia missam celebrent in dictis Ecclesiis: excepto casu, quo a Superiore iis injungatur, ut eo tempore celebrent: qui tamen ex mandato Sacr. Cong. abstinere debet ab hujusmodi jussu XI. Nec tandem magistris juris Pontificii, aut Sacr. Theologiæ, & has facultates addiscentibus: qui tamen cum indulto lucrari possent duas partes distributionum, si eorum præbendæ fructus nulli sint, vel valde exigui. Et notandum est, quod ex Decreto Innocen. XII. ut in ejus bullario pag. 262. hoc indultum non confertur studentibus xxv. *annum jam attingentibus, neque ultra triennium: qui Pontifex* 15. *Martii* 1692. *mandavit insuper idem indultum illis non suffragari, nisi Ordinario loci, & in actis ipsius cancellariæ præsentetur intra tempus a Secretario Congr. Conc. præfigendum: & hujusmodi indultum numquam a Sac. Cong. confertur coadjutoribus.*

Hactenus de obligationibus, & officiis Clericorum; nunc de bonis, ex quibus Clerici sustentandi sunt; uti sunt præbendæ, & beneficia: & de modis, quibus ad beneficia promoventur; uti sunt collationes, & institutiones: & de potestate Prælati, & capituli.

TITULUS V.

De Præbendis, & Dignitatibus.

Nota 1. ex hac rubrica colligi *præbendam* in rigore differre a *dignitate*: nam *præbenda* est beneficium inferius annexum Canonicatui, dignitas vero est beneficium majus. Hic paulo latius agitur de præbenda, & dignitate, prout convertuntur cum beneficio Ecclesiastico, a cujus ratione excluditur præbenda temporalis, quæ datur laico, vel Clerico pro temporali servitio Ecclesiæ impenso; ut cantori, advocato, æditiuo &c.

2. *Nota* 2. In beneficio Ecclesiastico duo distingui jura: scil. *jus officii*, quod formaliter, & per se est spirituale, dans potestatem exercendi actus spirituales; ut administrandi Sacramenta, eligendi &c. alterum est *jus præbendæ*, seu *beneficii* stricte accepti, quod est formaliter, & per se temporale, dans potestatem ad exigendos fructus temporales. At quia hoc jus *præbendæ* auctoritate Ecclesiastica annexum est officio spirituali, cum beneficium detur propter officium, ideo etiam *jus præbendæ* dicitur *spirituale connexive*, seu *consequenter*: adeo ut jus officii, & jus præbendæ, ubi unita, & connexa sunt, nulla potestate, nisi papali separari valent *Can. 1. & seqq. 1. q. 3.*

3. In hoc sensu *Præbenda est jus perpetuum auctoritate Ecclesiastica constitutum, ad percipiendos fructus ex bonis Ecclesiasticis, propter officium spirituale Clerico destinato: ita in re com.* Ex qua definitione constat, ad rationem beneficii tres principales requiri qualitates, scil. 1. Ut sit *erectum auctoritate Ecclesiastica*, Papæ, vel Episcopi. Unde laicus fundans certa anniversaria, pro quibus Clerico stabiles redditus assignat, non facit præbendam, sed piam donationem. 2. Ut sit *annexum officio spirituali*, & conf. soli Clerico, non laico a Superiore Ecclesiastico conferibile. Ex quo capite pensiones laicales, quæ dantur ministris Ecclesiæ, ut æditiuis, musicis, & similibus, non sunt beneficia; cum pensiones istæ non sint annexæ officio clericali. 3. Ut sit *perpetuum* non tantum quo ad se, sed etiam quoad beneficiatum; ita ut ei auferri nequeat sine causa per Sac. Canones approbata. Unde beneficia *titulata*, seu in titulum perpetuum collata proprie sunt beneficia, *c. fin. d.* 70. ibi: *in qua Ecclesia quilibet titulatus est, in ea perseveret.* Cujusmodi sunt non tantum Episcopatus, dignitates, Parochiæ, sed etiam vicariæ perpetuæ: item commendæ, pensiones, præsimonia, hospitalia; modo hæc omnia sint collativa in titulum perpetuum. E contra beneficia manualia, quæ ad tempus plerumque indeterminatum conferuntur, in rigore non veniunt nomine præbendæ, seu beneficii; cum eis desit perpetuitas in beneficiario: at in communi usu dicuntur beneficia, quatenus ex parte sui perpetuitatem habent, licet beneficiatus pro arbitrio collatoris revocari possit; ut accidit in beneficiis regularibus. Canonicatus vero per se est officium, non præbenda, *c. 9. h. t.*

4. *Nota* 3. beneficia late sumpta varie dividi: 1. In *simplicia, & duplicia. Simplex* est, quod obligat ad servitium altaris, vel assistentiam in choro, absque ulla speciali qualitate; uti sunt pleræque capellaniæ, & pensiones titulatæ. *Canonicatus* vero ob præcellentiam Canonicorum dicuntur beneficia *simplicia majora*: & in

in materia odiosa, & in rescriptis provisoriis non veniunt nomine *beneficii simplicis, c. 4. de præb. in 6. Duplex*, est, cui aliqua specialis qualitas adjuncta est; ut sunt: *dignitas*, cui annexa est jurisdictio pro foro externo, & administratio propriæ talis. *Personatus*, cui annexa est sola præcedentia, v. g. in choro, in processionibus, in votationibus &c. *Cura*, seu *beneficium curatum*, cui annexa est cura animarum, & jurisdictio pro foro interno, non externo; ut sunt Parochiæ, vicariæ, & commendæ perpetuæ Ecclesiarum parochialium. *Officium* specifice, cui annexa est administratio rerum Ecclesiasticarum sine ulla jurisdictione, & præeminentia; uti est officium Primicerii, custodis, sacristæ, *Officium* vero generice acceptum vagatur per omnia beneficia; cum omni beneficio annexum sit officium spirituale a Clerico præstandum. Rursum *dignitates* aliæ sunt *minores*, ut Archidiaconatus, Decanatus cathedralis, saltem in Germania, Præposituræ, Abbatiæ, & aliæ prælaturæ tam seculares, quam regulares; ut Generalatus, Provincialatus, Rectoratus, sive alio quocumque nomine vocentur. Aliæ sunt *majores*, seu *culmina dignitatum*, ut Episcopatus, Archiepiscopatus, Primatia, Patriarchatus, & Cardinalatus, Papatus vero est apex omnium dignitatum. 2. Dividitur beneficium in *electivum*, quod per vota capitularium, accedente Superioris confirmatione, aut admissione, acquiritur; uti sunt in Germania dignitates pastorales. Illa autem beneficia, quæ conferuntur per electionem sine confirmatione Superioris, non tam electiva, quam collativa sunt, cum electio ad ea facta vim habent liberæ collationis. Sic in certis Ecclesiis eliguntur Decani, Archidiaconi &c. *Collativum*, seu *liberum*, quod a Superiore Ecclesiastico libere conferitur, & independenter ab ulla præsentatione, nominatione, & electione. Ex his beneficiis beneficia curata etiam jurispatronatus Ecclesiastici per concursum conferri præcipit Trid. *sess.* 24. *c.* 18. *de refor. Patronatum* est, quod ad præviam patroni præsentationem conferitur ab Episcopo. 3. In *secularia*, quæ Clericis secularibus; & *regularia*, quæ Religiosis conferenda sunt juxta tritum brocardicon; *Secularia beneficia secularibus, & regularia regularibus conferenda sunt* ex *c.* 37. *&* 38. *de elect.* 4. In *titularia* simpliciter, quæ conferuntur in titulum perpetuum; & *manualia*, quæ conferuntur quidem in titulum, sed revocabiliter; ita ut pro arbitrio conferentis revocari possint; uti pleraque sunt regularia. Si tamen collata sunt ad tempus indeterminatum, saltem Clericis secularibus, honeste non revocantur sine justa causa, cum revocatio sine causa censeatur irrationabilis. 5. Dantur præterea varia beneficia, ut *patrimonialia*, quæ conferenda sunt idoneis personis ex certa familia, aut civitate, vel natione. *Monocula*, dum Superior unicum tantum beneficium conferendum habet. *Parochia*, seu *rectoratus Ecclesiæ*; *commenda*, seu *Ecclesia commendata*, quæ suo Parocho destituta, interim alterius Clerici curæ committitur, seu commendatur. *Vicaria perpetua, & temporalis*, de quibus dictum *lib. I. tit. de off. vicar. Præsimonia*, quæ sunt certa stipendia ex bonis Ecclesiasticis detracta: & quidem si dantur Clericis in titulum perpetuum propter officium spirituale, sunt beneficia proprie dicta; si vero ex alia causa dentur, v. g. pauperibus studiosis, aut Clericis, vel pugnantibus pro fide, vim habent eleemosynæ, & pensionis laicalis. Sic explicatur *c. fin. pr. de concess. in 6. Capellania*, quæ habet onus celebrandi missas annuas in certa capella, seu altari: si collativa est in titulum perpetuum, numeratur inter beneficia, vel saltem, si erecta sit auctoritate Episcopi. At si erecta est auctoritate laicali, non venit nomine beneficii; & ideo in pacto circa talem capellaniam non est simonia, ut ait Gonz. ad *reg.* 8. *cancell.* atque ita per tres conformes sententias judicatum fuisse. His præjactis, in hac amplissima materia beneficiali, de qua præ ceteris fuse tractat Garzias, meliora, & discentibus utiliora proponentur: 1. De erectione, & constitutione beneficiorum. 2. De collatione. 3. De pluralitate. 4. De reservatione eorundem. 5. De primis precibus Imperatoris.

Circa concursum, & examen habendum pro collatione beneficiorum Parochialium, præbenda theologalis, & pœnitentiarii vide additiones ad Titulum VII. de institutionibus post n. 7.

§. I.

De erectione, unione, divisione, dismembratione, & suppressione beneficiorum.

5. Q. I. *Quid sit erectio beneficii, & quid juris circa illam?* R. *ad* 1. Erectio beneficii est actus legitimus, quo redditus annui constituuntur Clerico propter officium spirituale, seu ministerium in exequendo cultu divino; ita in re comm. & patebit ex dicendis. R. ad* 2. Ad erectionem beneficii requiritur. 1. Consensus expressus Episcopi, qui in dubio præsumitur legitime adfuisse, si Ecclesia extructa, & dotata est. 2. Congrua dos pro alendis ministris Ecclesiæ. 3. Locus decens, & congruus; ut talis erectio non sit aliis præjudiciosa; quia non decet unum altare discooperire, ut cooperiatur alterum. 4. Ut erectio ista fiat ex fine cultus divini, quem intendit officium clericale. 5. Ut fundator beneficii non apponat conditiones reprobatas a Sac. Canonibus. Honestas tamen conditiones, & possibiles potest apponere, licet adversentur juri communi, v. g. ut Canonicatus conferatur in ætate minori, quam requirat Tridentinum; vel ut conferatur alicui ex certa familia &c. Hæ tamen conditiones, postquam semel sunnatæ sunt consensu Episcopi, nec a fundatore, nec ab ejus successore mutari possunt in præjudicium Ecclesiæ, & ministrorum ex *reg.* 33. *in 6.*

6. Q. II. *Quid sit, & quot modis fieri possit unio beneficiorum?* R. *ad* 1. Unio ista est duorum, vel plurium beneficiorum adunatio a legitimo Superiore facta. Si beneficia adunantur in perpetuum, est proprie dicta unio; si vero ad tempus, & in favorem beneficiarii, est unio improprie talis. R. *ad* 2. Unio beneficiorum fieri potest tribus modis: 1. *Confusive*, dum duæ Ecclesiæ confunduntur in unam, ut Canonici, seu ministri hujus Ecclesiæ sint etiam Canonici, seu ministri alterius. Quo casu jura, & privilegia utriusque Ecclesiæ mutuo confunduntur; vel si incompatibilia sint, meliora reservantur, ceteris rejectis. 2. *Æque principaliter*, dum duæ Ecclesiæ uniuntur sub eodem rectore; ita ut quæliber servet suam naturam, jura, privilegia, & ceteras qualitates. Unde effectus hujus unionis fere unicus est, quod idem sit rector utriusque Ecclesiæ; cetera vero distincta, & inconfusa maneant. 3. *Accessorie*, dum Ecclesia minus principalis per annexionem adunatur principaliori, ejusque naturam, jura, & qualitates participat ex *reg. accessorium in* 6. Unde si Ecclesia non exempta accessorie uniatur exemptæ, evadit exempta. Porro ut discernatur, qualis sit unio, instrumentum unionis inspiciendum erit. Hæc verba: *Ecclesiam A. unimus, incorporamus Ecclesiæ B.* significant unionem accessoriam: ista vero; *Ecclesiam A. & Ecclesiam B. inter se unimus*, significant unionem æque principalem. Quia vero uniones odiosæ sunt, cum per illas diminuatur cultus divinus, *c.* 5. *h. t.* ideo restringi debent; & in dubio censenda est unio æque principaliter facta.

7. Q. II. *Quis, & qua forma unire possit beneficia?* R. *ad* 1. Papa ex generali administratione habet amplissimam potestatem uniendi beneficia: imo præter illum nullus inferior unire potest Ecclesias cathedrales. Inferiora autem beneficia unire potest Archiepiscopus, & Episcopus in suis diœcesibus, modo non sint exempta: capitulum cathedrale, sede vacante; cum unio ista ob necessitates Ecclesiarum sit jurisdictionis necessariæ: Legatus a latere extra Germaniam, cum per, *c.* 1. *de off. leg. in* 6. beneficia conferre possit, *& c.* 4. *eod. in antiq.* prohibeatur ei sola unio Ecclesiarum cathedralium. At Vicarius generalis, vel Prælatus inferior sine speciali mandato Episcopi non potest unire Ecclesias, *c.* 8. *de excess. Prælat.* Ceterum Trid. *sess.* 7. *c.* 4. *& sess.* 24. *c.* 17. *de refor.* prohibet temporales uniones ad vitam beneficiati; quia proprie non sunt uniones Ecclesiarum, sed re ipsa concessiones plurium beneficiorum; neque hoc modo providetur Ecclesiis, sed personis. Item *Clem. fin. de reb. Eccl. non al.* prohibetur Episcopus, & conf. etiam capitulum, mensæ suæ aliquod beneficium unire, nefactum proprium videatur auctorizare.

Ex Constit. Bened. XIII. Pastoralis 14. *Kal. Jun.* 1725. *Episcopi possunt, & debent unire beneficium simplex*